

Ústecký kraj

Analyticko-implementační plán

na podporu regionálně specifických aktivit v rámci

hospodářsky a sociálně ohrožených území

Ústeckého kraje

ORP Chomutov

Krajský úřad Ústeckého kraje

Odbor regionálního rozvoje

11/2024

Zveřejněno dne: 09.01.2025

Obsah

Použité zkratky	3
Seznam tabulek a obrázků	4
1 Úvod.....	5
1.1 Důvod a cíl studie	5
1.2 Vazba na Strategii rozvoje ÚK.....	5
1.3 Metodika zpracování	7
1.4 Zapojení regionálních aktérů.....	7
2 Základní informace o území.....	9
2.1 Území a krajina	9
2.2 Sídla.....	10
2.3 Srovnání v kontextu kraje	12
2.4 Pozice regionu z pohledu SRR 21+	12
3 Problémová analýza.....	14
3.1 Využité dokumenty	14
3.2 Problémové oblasti	15
3.3 Přehled a prioritizace problémů	15
4 Intervence k řešení problémů	25
4.1 Projekty na místní úrovni	25
4.2 Projekty s potenciálem pro spolupráci	32
4.3 Možná podpora ze strany Ústeckého kraje	33
4.4 Velké projekty	34
4.5 Systémové změny na národní úrovni.....	35
4.6. Bílá místa v dotační podpoře	36
5 Doporučení pro AP SRR a SRÚK	38
Přílohy.....	39

Tato studie byla zpracována Odborem regionálního rozvoje Krajského úřadu Ústeckého kraje ve spolupráci s Regionální rozvojovou agenturou Ústeckého kraje, a. s. v roce 2024. Studie je určena především pro potřeby Ústeckého kraje a Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

Studie neprošla odbornou jazykovou korekturou.

Použité zkratky

CLLD	Community-led Local Development – Komunitně vedený místní rozvoj
ČSÚ	Český statistický úřad
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožené / ohrožená území
MAS	Místní akční skupina
MK	Ministerstvo kultury ČR
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
OP	Operační program
ORP	Obec s rozšířenou působností
OZE	Obnovitelné zdroje energie
RUD	Rozpočtové určení daní
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic s. p.
SO ORP/ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SRR 2014–2020	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020
SRR 21+	Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
SRÚK	Strategie rozvoje Ústeckého kraje
SVS	Severočeská vodárenská společnost, a.s.
ÚK	Ústecký kraj
ZEVO	Zařízení pro energetické využití odpadu

Seznam tabulek a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 1: Srovnání cílů dle SRR 21+ a SRÚK	6
Tabulka 2: Druhy pozemků dle výměry v ha	10
Tabulka 3: Základní charakteristika obcí v SO ORP Chomutov	11
Tabulka 4: Porovnání vybraných ukazatelů s průměrem kraje.....	12
Tabulka 5: Hodnoty indikátorů HSOÚ	12

Seznam obrázků

Obrázek 1: ORP v Ústeckém kraji – hospodářsky a sociálně ohrožená území	5
Obrázek 2: Typologie území Ústeckého kraje dle SRÚK	6
Obrázek 3: Schéma postupu zpracování studií HSOÚ	8
Obrázek 4: Poloha SO ORP Chomutov v kontextu regionu	9
Obrázek 5: Správní obvody obcí v ORP Chomutov	10

1 Úvod

1.1 Důvod a cíl studie

Problematika tzv. hospodářsky a sociálně ohrožených území je zakotvena ve Strategii regionálního rozvoje ČR 2021+, kde jsou jednou z pěti definovaných územních oblastí. Smyslem SRR 21+ je identifikovat regiony, které vyžadují územně specifický přístup, a popsat intervence, které by zde by měly být realizovány. Hospodářsky a sociálně ohrožená území jsou definována jako regiony se soustředěnou podporou státu.

Problémem HSOÚ jsou horší životní podmínky, méně rozvojových příležitostí a omezené možnosti podílet se na rozvoji a růstu České republiky.

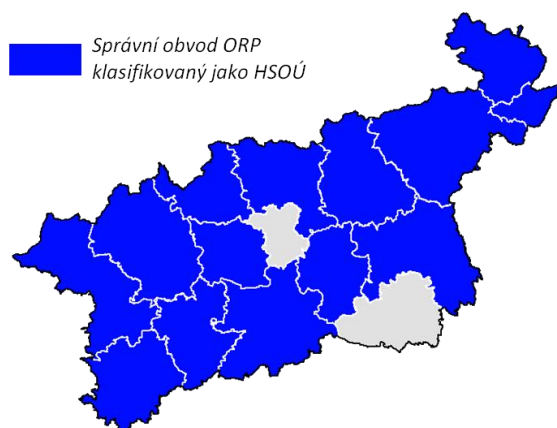
Ústecký kraj se proto rozhodl zpracovat analyticko-implemenční plány pro všechna hospodářsky a sociálně ohrožená území, resp. pro všechny SO ORP na svém území. Hlavní důvody vypracování studie jsou:

- HSOÚ jsou definována jako územní oblasti ve Strategii regionálního rozvoje ČR.
- Jsou uvažovány specifické nástroje podpory z národní úrovně pro HSOÚ.
- Územní rozsah studií (správní obvody obcí s rozšířenou působností) je účelný pro zmapování situace a potřeb území pro řízení regionálního rozvoje ze strany Ústeckého kraje.

Analyticko-implemenční plány pro HSOÚ mají následující cíle:

- Získat objektivní informace o situaci v jednotlivých HSOÚ.
- Získat informace o potřebách a vhodných projektech pro jednotlivá území.
- Zjistit potřebu systémových změn na národní úrovni, které mohou podpořit rozvoj HSOÚ.
- Aktivizovat místní aktéry, podpořit systematickou spolupráci v území.

Obrázek 1: ORP v Ústeckém kraji – hospodářsky a sociálně ohrožená území

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracování 2024

1.2 Vazba na Strategii rozvoje ÚK

Ve SRR 21+ je formulován Strategický cíl 5: Dobrá kvalita života v hospodářsky a sociálně ohrožených územích. Tento cíl se dále rozděluje na čtyři specifické oblasti, k nimž lze částečně nebo zcela přiřadit vybrané souhrnné cíle Ústeckého kraje definované ve Strategii rozvoje Ústeckého kraje.

Ve SRÚK nejsou žádné specifické cíle pro HSOÚ speciálně uvedeny. Ve SRÚK jsou vymezeny „krajem podporované regiony“ a periferní území, což vychází z použité odlišné typologie, která vznikla ještě dříve, než aktuální SRR 21+.

1.3 Metodika zpracování

Metodické pokyny pro zpracování této studie, včetně členění a sledování ukazatelů, byly definovány ze strany Ministerstva pro místní rozvoj a diskutovány prostřednictvím jednání sekretariátů Regionálních stálých konferencí. Postupem času a práce v jednotlivých SO ORP byly některé pasáže upraveny tak, aby lépe umožnily další práci s výstupy studií.

Studie byla zpracována ve třech krocích:

1) Analytická práce s daty / desk research

Sběr a třídění dat. Většina dat je dostupná z databáze Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“). Volba časové řady závisela na dostupnosti dat zvoleného indikátoru. Větší část indikátorů nebylo nutné složitě počítat, jelikož požadovaná data jsou veřejně dostupná.

2) Ověření poznatků v území a intenzivní diskuse s aktéry

Byla utvořena pracovní skupina pro ORP Chomutov, ve které figurovali zástupci Ústeckého kraje, Regionální rozvojové agentury Ústeckého kraje, několika měst a obcí v předmětném ORP, MAS, CzechInvestu a dalších aktivních participujících sdružení. Cílem skupiny bylo identifikovat, ověřit a prodiskutovat stávající situaci v ORP, prioritizovat potřeby a problémy, navrhnout možná řešení a identifikovat bariéry, které brání rozvoji území. Diskusní setkání se odehrávala přímo v území. Byla směřována ke konkrétnímu popisu aktivit, které přispějí k podpoře a rozvoji území.

3) Závěrečné zpracování výstupů

Hlavními výstupy studie jsou:

- Problémová analýza mapující hlavní problémy, bariéry a potřeby území;
- Návrh intervencí pro zlepšení situace v ORP;
- Doporučení pro vyšší úroveň (krajskou a národní), jaké aktivity realizovat pro zlepšení podmínek rozvoje ORP.

Sekundárním přínosem závěrečné fáze bylo rovněž zjištění, že tento typ studie se jeví jako velmi vhodný pro související strategické kroky kraje v oblasti regionálního rozvoje, zejména v aktualizacích strategických a koncepčních dokumentů, mapování absorpční kapacity v území, či při navazování kontaktů a jejich pevnějším udržování.

1.4 Zapojení regionálních aktérů

Pro účely zpracování implementační části studie byla zformována neformální pracovní skupina složená z aktérů ze zájmového území. Pracovní skupina byla ustavena na základě neformální diskuze a vzájemných doporučení zapojených organizací. V případě správního obvodu ORP Chomutov tvořili pracovní skupinu zástupci z řad měst a obcí, jejich svazků a dalších participujících aktérů.

Členové pracovní skupiny se setkali třikrát. Úvodní informační schůzka proběhla online, následovala dvě prezenční pracovní-diskusní setkání v území.

Úvodní setkání proběhlo online dne 7. 3. 2024 společně pro ORP Děčín, Chomutov a Podbořany. Následující setkání byla již samostatná pro ORP Chomutov:

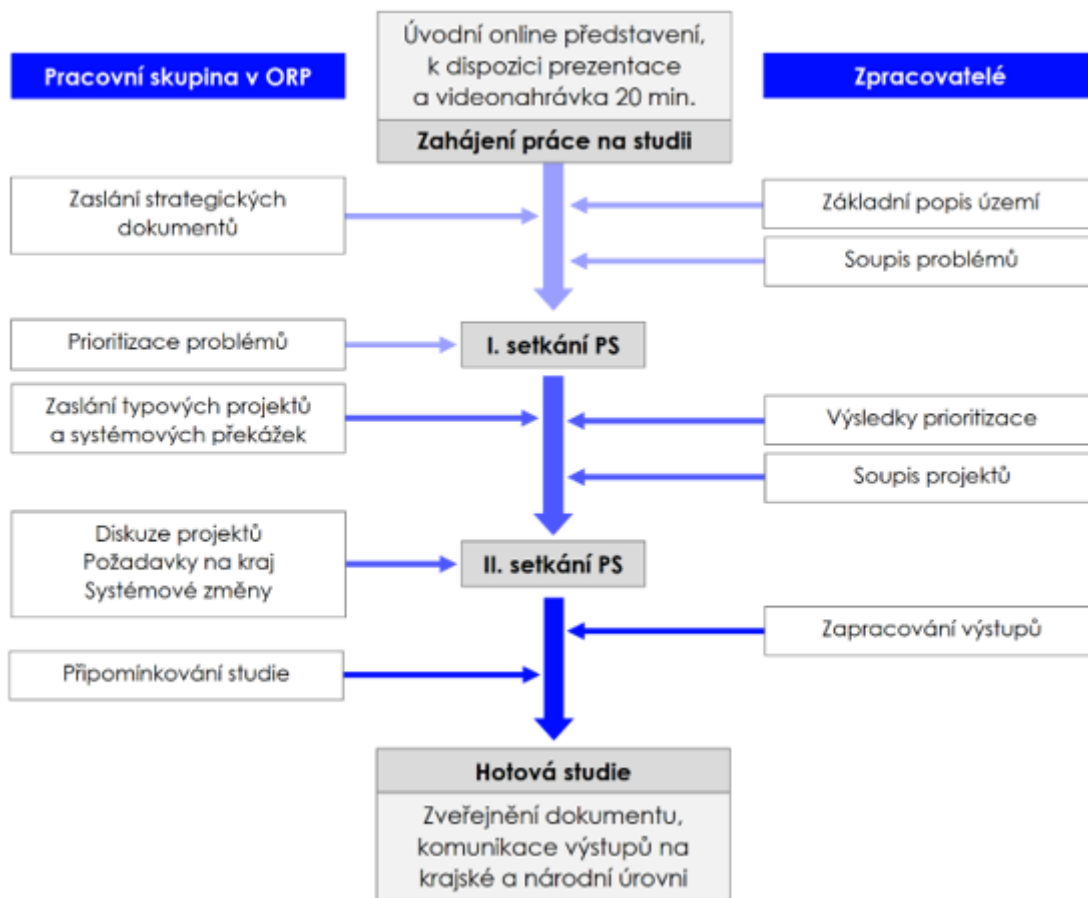
I. pracovní-diskusní setkání proběhlo dne 7. 5. 2024 v Chomutově. Obsahem setkání bylo:

- Rekapitulace přehledu problémů, který byl zpracován na základě analýzy území a dle existujících strategických dokumentů měst a obcí.
- Prioritizace problémů jako podklad pro problémovou analýzu.

II. pracovní-diskusní setkání proběhlo dne 28. 5. 2024 v Chomutově. Obsahem setkání bylo:

- Prezentace výsledků problémové analýzy.
- Návrh projektů pro zlepšení situace v území.
- Identifikace bariér rozvoje území ORP.

Obrázek 3: Schéma postupu zpracování studií HSOÚ

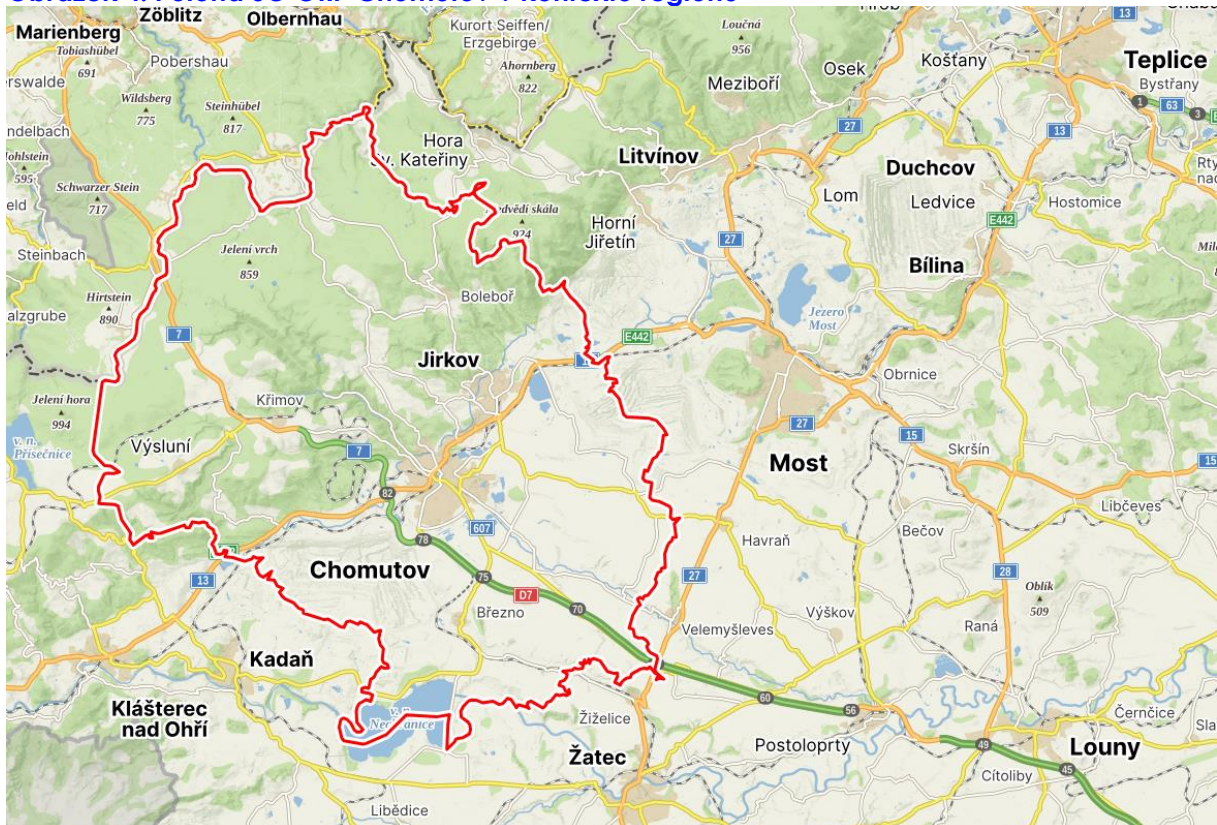

2 Základní informace o území

2.1 Území a krajina

Správní obvod obce s rozšířenou působností Chomutov se nachází v západní části Ústeckého kraje. Hraničí se správními obvody ORP Litvínov, Most, Žatec a Kadaň. Severozápadní hranici SO ORP tvoří státní hranice se Spolkovou republikou Německo. SO ORP Chomutov má rozlohu 486,07 km². Zaujímá 9,11 % rozlohy Ústeckého kraje.

Obrázek 4: Poloha SO ORP Chomutov v kontextu regionu

Zdroj: mapy.cz, zpracováno 2024

Z hlediska geomorfologie má území dvě odlišné části. Severní část je tvořena svahy a hřebeny Krušných hor. Území zde dosahuje nadmořské výšky nad 800 m n. m. (nejvyšší bod, Mezihorský vrch, má výšku 916 m n. m.). Svahy Krušných hor jsou rozbrázděny řadou údolí, jimiž protékají menší vodní toky.

Jižní část SO ORP náleží do Mostecké pánve. Jedná se o nížinnou oblast, jejíž povrch byl v minulosti z velké části přeměněn povrchovou těžbou hnědého uhlí. Značnou část území zde zabírají aktivní doly a výsypky. Jihovýchodní část území je intenzivně zemědělsky využívána. Na území SO ORP Chomutov se nachází i největší vodní nádrž v Ústeckém kraji – vodní nádrž Nechanice.

Město Chomutov leží na rozhraní Krušných hor a Mostecké pánve. Mezi nížinnou a horskou částí SO ORP je značný výškový rozdíl, cca 600 výškových metrů na necelých 10 km vzdálenosti vzdušnou čarou.

Hlavními dopravními osami území jsou silnice I/7, silnice I/13 a s ní souběžná železniční trať 130.

Zásady územního rozvoje Ústeckého kraje vymezují na území SO ORP Chomutov následující prvky:

- Oblast nadmístního významu NOB5 – Chomutovsko, Kadaňsko
- Rozvojová osa OS7 Ústí nad Labem – Chomutov – Karlovy Vary
- Rozvojová osa nadmístního významu NOS1 Louny – Chomutov – Chemnitz

Tabulka 2: Druhy pozemků dle výměry v ha

Druh pozemků	2001	2006	2011	2016	2021	2023
Zemědělská půda	17 765	17 685	17 313	17 170	17 127	17 071
Lesní pozemky	19 419	19 426	19 893	20 020	20 146	20 173
Zastavěné plochy	626	633	711	698	708	705

Zdroj: ČSÚ (2024), Vlastní zpracování

2.2 Sídla

Území SO ORP Chomutov čítá 25 obcí. Status města mají Chomutov, Jirkov a Výsluní. Přirozeným centrem území je souměstí Chomutov-Jirkov, kde v součtu žije více než 4/5 obyvatel SO ORP. Právě tato města však dlouhodobě ztrácejí obyvatele. Početně převažují obce do 1 tis. obyvatel. Horská část území je řídce zalidněná.

Obrázek 5: Správní obvody obcí v ORP Chomutov

Zdroj: ArcGIS ESRI, Ústecký kraj a ČÚZK, zpracování 2024

Průměrná hustota obcí je 5,14 obce na 100 km², což je pod průměrem Ústeckého kraje.

Tabulka 3: Základní charakteristika obcí v SO ORP Chomutov

Obec	Rozloha (km ²)	Počet obyv.	Koeficient osídlení	Hustota zalidnění (obyv./km ²)	Změna počtu obyv. 2013/2023
Bílence	12,73	254	0,3 %	19,95	1 %
Blatno	45,34	615	0,8 %	13,56	22 %
Boleboř	20,08	345	0,4 %	17,18	32 %
Březno	46,11	1 439	1,8 %	31,21	11 %
Černovice	5,59	665	0,8 %	118,96	18 %
Droužkovice	10,68	833	1,0 %	78,00	6 %
Hora Svatého Šebestiana	34,41	347	0,4 %	10,08	16 %
Hrušovany	12,57	536	0,7 %	42,64	-1 %
Chomutov	29,25	47 023	58,2 %	1607,62	-5 %
Jirkov	17,01	19 323	23,9 %	1135,98	-4 %
Kalek	48,66	261	0,3 %	5,36	9 %
Křimov	30,33	427	0,5 %	14,08	14 %
Málkov	21,89	986	1,2 %	45,04	22 %
Místo	13,39	424	0,5 %	31,67	-4 %
Nezabylice	6,69	279	0,3 %	41,70	29 %
Otvice	5,31	714	0,9 %	134,46	9 %
Pesvice	3,84	198	0,2 %	51,56	33 %
Spořice	16,66	1 558	1,9 %	93,52	8 %
Štrupčice	19,66	1 138	1,4 %	57,88	26 %
Údlice	11,86	1 322	1,6 %	111,47	13 %
Vrskmaň	15,09	346	0,4 %	22,93	22 %
Všehrady	3,86	156	0,2 %	40,41	10 %
Všestudy	5,11	179	0,2 %	35,03	-3 %
Výsluní	30,34	286	0,4 %	9,43	-32 %
Vysoká Pec	19,57	1 174	1,5 %	59,99	13 %
Celkem SO ORP	486,07	80 828	100 %	166,29	-1,04 %

Zdroj: ČSÚ (2023), Vlastní zpracování

Počet obyvatel v posledních 10 letech mírně klesá. Na území SO ORP působí místní akční skupina MAS Sdružení Západní Krušnohoří. Aktivním aktérem ve spolupráci obcí je Dobrovolný svazek obcí Chomutovsko.

2.3 Srovnání v kontextu kraje

Tabulka ukazuje porovnání vybraných ukazatelů ORP Chomutov s průměrem Ústeckého kraje. ORP Chomutov se ve většině ukazatelů nevymyká průměru kraje. Některé demografické údaje (např. pokles počtu obyvatel, index stáří, vzdělanost) jsou mírně lepší, než je průměr kraje, rizikový je naopak podíl sociálního vyloučení a některé ukazatele environmentální. Podrobnější informace podává analytická příloha.

Tabulka 4: Porovnání vybraných ukazatelů s průměrem kraje

Ukazatel	ORP Chomutov	Ústecký kraj
Změna počtu obyvatel 2013/2023	-1,23 %	-1,72 %
Index stáří	124,9	133,2
Podíl obyvatel s VŠ vzděláním	9,63 %	8,61 %
Intenzita bytové výstavby	1,3	0,79
Index kriminality	187	173
Podíl obcí s indexem soc. vyloučení ≥ 12	20 %	10,45 %
Účast v obecních volbách	48,90 %	40,60 %
Podíl nezaměstnaných	7,10 %	5,66 %
Intenzita podnikatelské aktivity	102,38	108,70
Koeficient ekologické stability	1,38	1,03
Produkce směsného komunálního odpadu / os. (kg)	269	280
Podíl profilů vodních toků ve IV. a V. třídě znečištění	50 %	31 %
Podíl brownfieldů na rozloze	0,0041 %	0,07 %

2.4 Pozice regionu z pohledu SRR 21+

Tato kapitola stručně zdůvodňuje, proč je správní obvod ORP Chomutov řazen mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území. Zařazení je provedeno na základě pětice ukazatelů – viz tabulka.

Tabulka 5: Hodnoty indikátorů HSOÚ

Ukazatel	Hodnota
Intenzita bytové výstavby	1,3
Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel	-2,99 ‰
Index stáří	124,9
Podíl nezaměstnaných osob	7,10 %
Intenzita podnikatelské aktivity	102,38

Zdroj: ČSÚ, data za rok 2023

Intenzita bytové výstavby: Intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel) dosáhla hodnoty 1,3, což je méně než poloviční hodnota oproti průměru ČR. Průměrná hodnota pro ČR byla 3,29 a úspěšné rostoucí regiony mají hodnoty nad 3,5 (Středočeský kraj dokonce nad 4,5).

Hrubá míra celkového přírůstku obyvatel: Dlouhodobě počet obyvatel SO ORP Chomutov mírně klesá.

Index stáří: Obyvatelstvo v SO ORP Chomutov je mladší, než je průměr pro Ústecký kraj (128,4) i pro ČR (127). Rozdíl ale není velký a stárnutí obyvatelstva stále pokračuje.

Podíl nezaměstnaných osob: Podíl registrovaných nezaměstnaných ze všech obyvatel v práceschopném věku v regionu je 7,1 %. To je hodnota vyšší oproti průměru kraje i ČR.

Intenzita podnikatelské aktivity: Podnikatelská aktivita je pod průměrem kraje i ČR a ukazuje vyšší závislost na velkých zaměstnavatelích.

Území ORP Chomutov se skládá ze dvou odlišných typů krajiny. Severní část území tvoří svahy a hřebeny Krušných hor s řídkým osídlením a zachovalou přírodou. Pánevní část je naopak hustě osídlená a intenzivně využívaná pro průmysl, těžbu uhlí a částečně zemědělství. Velký podíl krajiny zde je antropogenně přeměněn (plochy dolů a výsypek).

Jádrová část ORP, kterou tvoří souměstí Chomutova a Jirkova, dlouhodobě ztrácí obyvatele. Část obyvatel se přesouvá do menších obcí.

Území SO ORP Chomutov je oprávněně řazeno mezi hospodářsky a sociálně ohrožená území. Hodnota většiny indikátorů se pohybuje v průměru Ústeckého kraje. Varovný je vyšší podíl sociálního vyloučení a zvýšená nezaměstnanost.

Podrobnější informace a data jsou zařazeny v příloze „Analytický profil“.

3 Problémová analýza

Problémová analýza slouží k vymezení hlavních problémů řešeného území a jejich vzájemných vztahů. Analýza vychází ze strategických dokumentů z území, následně přehled problémů projednává a prioritizuje pracovní skupina.

3.1 Využití dokumenty

Do analýzy byly zahrnuty následující dokumenty:

Strategické dokumenty měst a obcí:

- Rámcová strategie rozvoje města Chomutov (Profil – Socioekonomická analýza města)
- Plán sociálního začleňování Chomutov, 2022-2026
- Smart City Chomutov
- Strategický plán rozvoje města Jirkova pro období 2022-2031
- Plán sociálního začleňování města Jirkova na období 2022-2026
- Strategický plán rozvoje obce Blatno pro období 2023-2027
- Program rozvoje obce Březno 2024-2030
- Program rozvoje obce Černovice na období 2023-2030
- Rozvojový strategický dokument obce Nezabylice na období 2022-2027
- Strategie rozvoje obce Otvice na období 2019-2030
- Program rozvoje obce Pesvice 2021–2026
- Plán investičních akcí obce Strupčice na období 2022-2030
- Strategický rozvojový dokument obce Údlice na období 2017-2025
- Strategický plán obce Všehrady 2022-2032
- Strategický plán rozvoje obce Všestudy 2023-2027
- Město Výsluní – Strategický rozvojový dokument
- Strategický plán rozvoje obce Málkov v období 2018-2022

Strategické dokumenty dalších aktérů:

- Dobrovolný svazek obcí Chomutovsko: Strategie území správního obvodu ORP Chomutov v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství, cestovního ruchu, dopravy, dopravní obslužnosti a mobility na období 2015 až 2024
- Strategie komunitně vedeného rozvoje MAS Sdružení Západní Krušnohoří

Analýza měla tři kroky:

1. Shrnutí problémů do šesti hlavních problémových oblastí
2. V každé oblasti zpracování přehledu problémů
3. Prioritizace provedená formou hlasování pracovní skupiny

3.2 Problémové oblasti

Problémy a slabé stránky území lze sloučit do šesti hlavních problémových oblastí, které jsou společné pro celé území ORP, vnímají je všichni aktéři. Těmito oblastmi jsou:

- Infrastruktura, sítě a veřejné objekty
- Služby, bydlení, dopravní dostupnost
- Sociální a demografická situace, bezpečnost
- Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch
- Krajina a území, životní prostředí, veřejný prostor
- Veřejná správa a občané

3.3 Přehled a prioritizace problémů

Studie se snaží zachytit společné problémy v ORP a jejich kontext. Do přehledu byly zařazeny problémy, které se objevily min. ve dvou strategických dokumentech, případně byly potvrzeny během analýzy území. Společné problémy byly rozděleny do výše uvedených oblastí a doplněny o vysvětlující a upřesňující popis. V rámci pracovní skupiny proběhla diskuze nad problémy a jejich další upřesnění.

Následně pracovní skupina hodnotila závažnost jednotlivých problémů. Hodnocení probíhalo bodovým systémem: čím více bodů, tím závažnější problém. V každé tematické oblasti mohli účastníci přidělit 0-5 bodů.

Výsledky jsou prezentovány v rozdělení dle problémových oblastí. Pro každou problémovou oblast je uveden přehled problémů a dále vizualizace; v ní velikost pole odpovídá velikosti problému. Do vizualizace jsou zahrnuty problémy, které získaly min. 4 body. Vizualizace jsou vzhledem k rozsahu zařazeny zvlášť jako Příloha 2.

Infrastruktura, sítě a veřejné objekty

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Bezpečnostní rizika na komunikacích	Existence rizikových míst na silnicích I., II. a III. třídy a místních komunikacích. Limitní kapacita některých křižovatek. Nedostatečné řešení přejezdů a křižovatek. Nedostatečně řešené přechody. Absence zklidnění dopravy v obytných oblastech.	21
Stav silničních komunikací	Nevyhovující stav silnic nižších tříd a místních komunikací (povrchy) a souvisejících prvků (mosty, propustky).	17
Kamionová doprava	Parkování kamionů v obcích nebo v jejich blízkosti. Nepořádek, drobná kriminalita.	14
Cyklodoprava	Chybějící cyklostezky, chybějící napojení na cyklotrasy v regionu.	12
Nedostatek parkovacích míst	Nedostatek parkovacích míst pro rezidenty (sídliště), pro dojíždějící do zaměstnání (chybí odstavná parkoviště), místy také u navštěvovaných cílů. Nevhodně řešené parkování (chybějící kontrola / regulace).	11
Inženýrské sítě	Zhoršený stav technické infrastruktury (hl. kanalizace, ale také vodovody, veřejné osvětlení) vlivem stárí. Ekologická rizika. Nutné investice do oprav. Místy chybějící kanalizace.	10
Nedostatečná kapacita silnic	Dálnice D7 (úseky ve stř. Čechách) a silnice I/13 (úsek Chomutov – Ostrov) nejsou dokončeny ve čtyřpruhovém uspořádání.	5
Stavebně-technický stav objektů	Zastaralost objektů, zanedbaný vzhled, vysoká energetická náročnost objektů občanské vybavenosti v majetku obcí, bytového fondu, památek. Vysoké náklady na provoz, nutné vysoké investice na obnovu.	5
Nízké využívání OZE	Omezené využívání obnovitelných zdrojů energie. Chybějící infrastruktura při připojování kapacitnějších OZE.	2
Tepelné hospodářství měst	Závislost na centrálním zdroji tepla. Odpojování odběratelů, růst cen.	0
Stav energetických sítí	Energetické sítě zastaralé, nepřipravené na OZE.	0

Služby, bydlení, dopravní dostupnost

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Nedostatek lékařů	Chybí praktický lékař pro dospělé, pro děti a dorost, stomatolog, další odborné ordinace – především v menších obcích. Stárnutí lékařů. Nedaří se získat nové lékaře.	48
Chybějící obecní byty	Nedostatek obecních bytů, především určených pro vybrané cílové skupiny a životní situace (např. startovací byty pro mladé rodiny, bydlení pro seniory).	17
Sociální služby	Nedostatečná kapacita terénních i pobytových sociálních služeb. Kapacita služeb neodpovídá stárnutí populace. Absence některých služeb. Odliv pracovníků (nízké mzdy vs. blízkost Německa). Administrativní náročnost pro poskytovatele.	10
Komerční služby	Nedostatečná vybavenost základními komerčními službami (obchody, restaurace aj.) v menších obcích.	6
Kapacita škol	Nerovnoměrně rozmístěné MŠ a ZŠ v území. Místa chybějící (nutná dojízdka), jinde vysoká naplněnost.	3
Hromadná doprava	Špatná návaznost spojů (vlak / bus), nedostatečná frekvence spojů. Stav zastávek.	3
Péče o vyloučené osoby	Absence služeb zaměřených na zvláště znevýhodněné osoby: drogová či kriminální minulost, bezdomovci, psychiatrické a duální diagnózy atd. Chybí záchytka, malá kapacita K-centra.	2
Volnočasová nabídka	Nedostatek volnočasových aktivit obecně a zvláště pro děti a mládež. Chybí infrastruktura pro sport, pro kulturní akce, pro spolkovou činnost a pro setkávání; případně špatný stav těchto areálů.	2
Kvalita a vybavenost škol	Chybí specializované / odborné učebny a jejich vybavení, pomůcky pro rozvoj gramotností, pro interaktivní vzdělávání atd. Zastaralá IT technika. Chybějící / nevhodné prostory pro sport, pro venkovní výuku atd.	1
Sociální bydlení	Malé kapacity sociálního bydlení, krizového bydlení – chybí podpora pro osoby v bytové nouzi kombinovaná se sociálními službami / poradenstvím.	0

Sociální a demografická situace, bezpečnost

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Nedostatky v zajištění bezpečnosti	Nedostatek preventivních aktivit zejména zaměřených na děti a mládež. Chybějící služebny a kapacity Policie ČR. Horší vymahatelnost postihů.	27
Sociální vyloučení	Horší sociální struktura s vyšším počtem sociálně vyloučených a souvisejícími negativními jevy: dlouhodobá nezaměstnanost, pasivní životní styl (dávky), nízká finanční gramotnost – dluhy a exekuce, práce na černo, alkoholismus, horší zdravotní stav, nízké rodičovské kompetence aj. Existence sociálně vyloučených lokalit. Spekulace s bydlením – „obchod s chudobou“. Vnitřní migrace sociálně slabých. Špatné (demotivující) nastavení sociálního systému.	25
Bezpečnostní rizika	Vandalismus, kriminalita, toxikomanie atd., často ve vazbě na vyloučené lokality; snížený pocit bezpečí.	21
Historická skladba obyvatel	Obměna obyvatelstva ve 20. století a její důsledky dodnes: menší vztah k regionu, podprůměrná vzdělanost, horší zdravotní stav atd.	8
Demografická změna	Dlouhodobě setrvale klesá počet obyvatel. Stárnutí obyvatelstva. Odcházejí především mladší a vzdělanější / kvalifikovanější lidé.	7

Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Horší úroveň pracovní síly	Historicky méně kvalifikovaná pracovní síla. Nižší vzdělanost pracovní síly. Kvalifikační nesoulad mezi nabídkou pracovní síly a poptávkou po ní. Malá ochota k rekvalifikacím. Dlouhodobá nezaměstnanost – ztráta pracovních návyků.	47
Nedostatečná propagace pro CR	Nízká propagace území pro cestovní ruch, absence systematického marketingu a lokálního managementu CR. Nejednotný informační systém. Horší image území. Malá spolupráce v CR (např. soukromník + obec).	13
Málo progresivní ekonomická struktura	Velká závislost na tradičních zaměstnavatelích v odvětvích s menší přidanou hodnotou. Absence menších a středních firem s konkurenceschopností založenou na inovacích a poskytujících znalostně náročnější pracovní místa.	13
Malá nabídka pro cestovní ruch	Nízká nabídka a kvalita služeb pro CR (ubytování, stravování). Chybí doprovodná turistická infrastruktura (např. odpočívadla, značení, TIC, sociální zařízení, mobiliář, parkoviště). Nedostatečná vybavenost pro aktivní CR (infrastruktura pro cykloturistiku, pro lyžování).	8
Málo práce pro znevýhodněné	Nedostatek pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením nebo sníženou pracovní schopností při integraci na trh práce; malá kapacita sociálních podniků.	7
Malá nabídka pracovních míst	Nedostatečná nabídka pracovních míst a další možný úbytek práce v budoucnu (ukončení těžby uhlí, odchod investorů). Nutná dojíždka za prací. Chybí plochy pro možný příchod významného investora.	5

Krajina a území, životní prostředí, veřejný prostor

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Voda v krajině	Zhoršený stav vodních ploch v krajině. Málo přirozených vodních toků. Chybí prvky pro zadržení vody v krajině. Přítom srážkový stín.	24
Intenzita dopravy	Vysoká intenzita automobilové dopravy v obcích – hluková zátěž, exhalace.	20
Odpadové hospodářství	Vysoká produkce odpadů. Nedostatečné třídění odpadu. Nedostatek kontejnerů, odpadových nádob na vybrané druhy odpadů. Absence sběrných dvorů v menších obcích. Finanční náročnost odpadového hospodářství.	15
Znečištění ovzduší	Především tuhé znečišťující látky (prach). Střední stacionární zdroje znečišťování produkují nejvíce těkavé organické látky. Dále lokální topení.	13
Černé skládky	Existence černých skládek, vznikají nové černé skládky. Jiné staré ekologické zátěže.	10
Brownfieldy	Množství nevyužívaných chátrajících budov a areálů ve městech i ve venkovských částech území; bývalé průmyslové, případně zemědělské areály.	5
Územní limity	Povrchové lomy, poddolovaná území, chráněná ložisková území, místy také záplavová území – bariéry pro rozvoj měst a obcí. Horší dostupnost horských obcí v zimě.	4
Intenzivní zemědělství	Rozsáhlé nerozčleněné plochy polí a malý podíl lesů a přirozené zeleně ve východní (zemědělské) části území. Dopady zemědělské činnosti na kvalitu vody.	2
Zeleň ve městech	Nedostatek zeleně, stáří a stav zeleně, nedostatek prostor pro náhradní výsadbu.	0
Cizorodé prvky v krajině	Velkoplošné povrchové lomy, průmyslové areály, produktovody atd.	0

Veřejná správa a občané

Problém	Popis / vysvětlení / upřesnění	Počet bodů
Administrativa dotací	Složitě nastavená pravidla dotačních titulů znamenají riziko při přípravě projektů. Příprava je nákladná, při neúspěchu žádosti o dotaci ztrátová. Rizika chyb a krácení dotace v realizaci projektu.	34
Malá kapacita samospráv	Nedostatek pracovníků. Chybějící personální a odborné kapacity. Obtížné zajištění kvalifikovaných expertů (např. právní poradenství). Problematické zajištění VPP.	17
Malé zapojení obyvatel	Nízká participace obyvatel, malá účast na veřejných projednáních apod. Malý počet spolků, zájmových organizací, nerozvinutý komunitní život.	17
Administrativa, byrokracie	Administrativní omezení a náročnost procesů (stavební řízení, legislativa upravující činnost samospráv aj.).	12
Chybějící koncepce	Chybějící koncepční dokumenty, pasportizace, dlouhodobé plány. Nedostatečná kapacita pro strategické plánování (především menších obcí).	6
Nerovnováha obecních rozpočtů	Vysoké výdaje na provoz, energie, údržbu, investice vs. nedostatečné příjmy obecních rozpočtů. Nízká míra využívání dotací, chybí předpřipravené projekty.	5
Digitalizace samospráv	Nízká míra využívání digitálních a elektronických nástrojů v činnosti samospráv.	3
Nedostatečná komunikace	Zastaralé / neefektivní komunikační nástroje samospráv vůči občanům. Malá uživatelská přívětivost. Nekoncepční informování.	1
Nízká spolupráce samospráv	Omezená spolupráce samospráv (při řešení společných problémů, v cestovním ruchu aj.).	0

Budoucí rizika

Pracovní skupina kromě současných problémů také diskutovala významná budoucí rizika, které ve střednědobém horizontu mohou ohrozit rozvoj ORP. Jako nejvýznamnější rizika byla identifikována:

Odpadové hospodářství

Nepřipravenost na ukončení skládkování.

Negativní demografické trendy

Další snižování porodnosti, stárnutí obyvatel, snižování celkového počtu obyvatel, odchod kreativních a vzdělanějších lidí. Zhoršování zdravotního stavu obyvatel. Rostoucí nároky na sociální a zdravotní služby (senioři).

Sociální rizika

Příchod nových obyvatel ohrožených sociálním vyloučením. Rozšiřování SVL. Příchod uprchlíků (Ukrajina). Růst napětí ve společnosti, polarizace, extremismus. Nárůst rizikových jevů (přestupky, kriminalita, toxikomanie).

Chybějící pracovníci

Nedostatek lékařů, učitelů, pečovatelek, pracovníků samospráv, strážníků a dalších profesí ve veřejném sektoru.

Zhoršení ekonomické struktury

Historické zaměření na těžbu a těžký průmysl přineslo vyšší závislost na velkých zaměstnavatelích. Rizikem je zánik pracovních míst (ukončení těžby, odchod významných investorů). Ekonomické zaostávání.

Zánik pospolitosti

Izolovanost lidí, ztráta zájmu o rozvoj obce, o spolkovou činnost, o komunitní život; malé, spolu nekomunikující skupinky lidí.

Stav životního prostředí

Klimatická změna – sucho, přivalové srážky. Snížení stability ekosystémů (lesy). Snižování kvality vodních ploch a toků. Nárůst znečištění z dopravy a z průmyslu.

Nestabilita veřejných rozpočtů

Rostoucí náklady na provoz veřejné infrastruktury a na investice do ní, na zajištění veřejných služeb. Snižování příjmů veřejných rozpočtů. Důsledek: zastarávání veřejné infrastruktury, snížení dostupnosti služeb. Neschopnost (spolu)financovat projekty.

Problémová analýza identifikovala a popsala hlavní problémy v jednotlivých oblastech. Zároveň pracovní skupina provedla prioritizaci problémů.

Hlavními zjištěnými problémy v SO ORP Chomutov jsou:

Oblast **Infrastruktura, sítě a veřejné objekty**: Technický stav povrchů komunikací a bezpečnostní rizika (křižovatky, přechody, doprava v obydlených oblastech). Specifickým problémem je parkování kamionů podél silnice I/7 v úseku Chomutov – státní hranice.

Oblast **Služby, bydlení, dopravní dostupnost**: Hlavním problémem je horší dostupnost zdravotní péče, především nedostatek praktických lékařů jak pro dospělé, tak pro děti a dorost.

Oblast **Sociální a demografická situace, bezpečnost**: Vzájemně propojený komplex problémů – zvýšený podíl sociálně vyloučených obyvatel, s tím související rizikové jevy včetně kriminality a nedostatečné personální kapacity pro zajištění bezpečnosti.

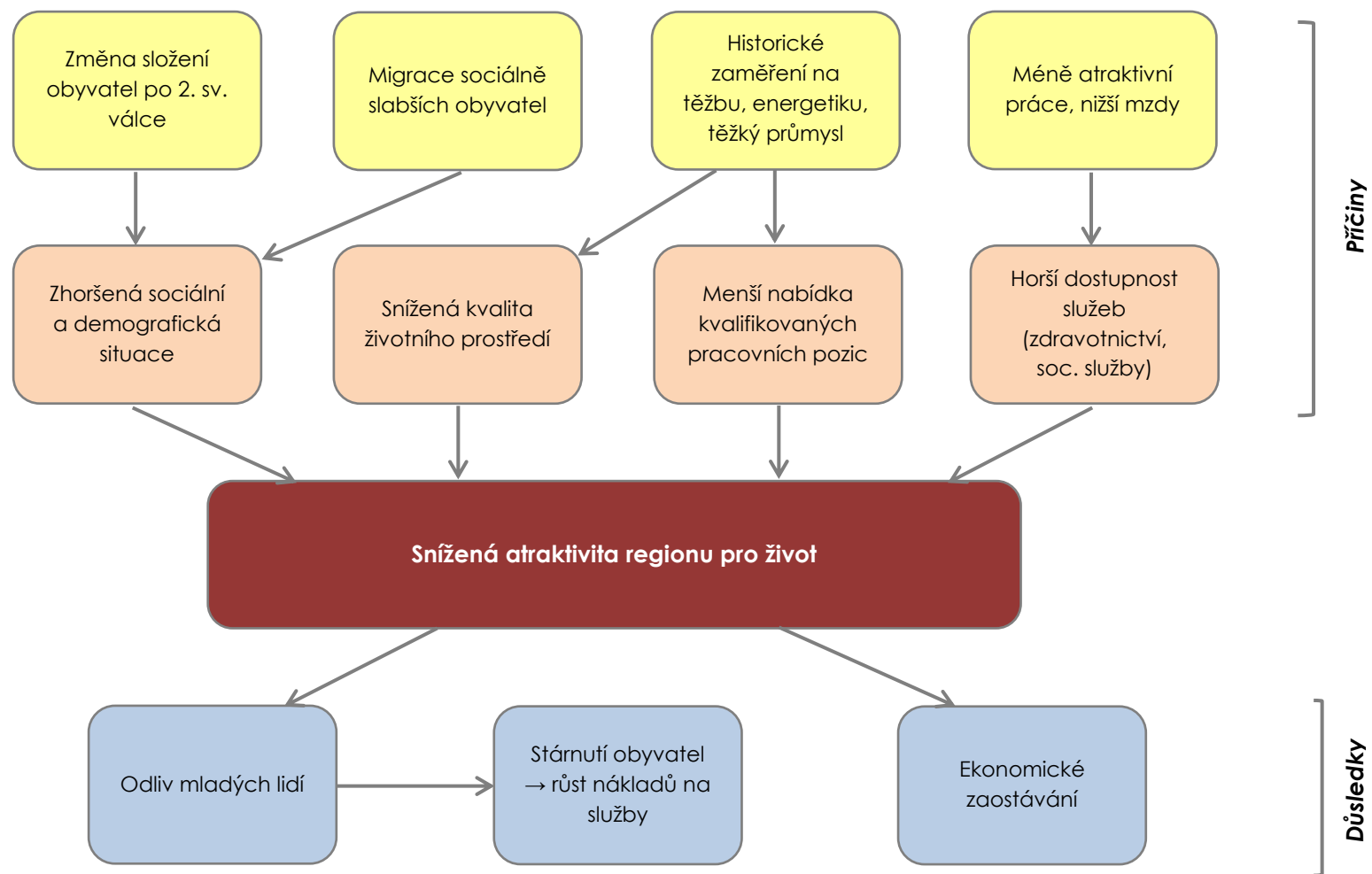
Oblast **Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch**: Zvýšená a dlouhodobá nezaměstnanost vedoucí až ke ztrátě pracovních návyků části obyvatel.

Oblast **Krajina a území, životní prostředí, veřejný prostor**: Vnímány problémy jsou především zhoršený vodní režim v krajině, nedořešené odpadové hospodářství a intenzita dopravy ve městech a obcích.

Oblast **Veřejná správa a občané**: Samosprávy čelí rostoucím nárokům na administrativu, přitom nemají potřebné kapacity.

Identifikovaná **významná budoucí rizika**: Budoucí systém odpadového hospodářství, kdy není vyjasněné nakládání se směsným komunálním odpadem. Druhým hlavním rizikem je pokračování současných negativních demografických trendů: Pokračující odliv mladších a vzdělanějších lidí, hrozí nárůst rizikových sociálních jevů.

Pro znázornění vzájemných vztahů a souvislostí problémů, jejich příčin a jejich důsledků je použit problémový strom.

Zdroj: Vlastní zpracování (2024)

4 Intervence k řešení problémů

Kapitola 3 shrnula, jakým problémům území ORP čelí, a popsala vzájemnou provázanost těchto problémů. Tato kapitola navrhuje možná řešení pro zlepšení situace.

Návrh intervencí proběhl ve dvou krocích:

1. Rešerše strategických dokumentů aktérů z území. Výběr opatření a jejich rozdělení do oblastí podle zjištění problémové analýzy.
2. Diskuse v pracovní skupině. Projednání opatření a zohlednění potřeb a priorit aktérů.

Bylo definováno několik úrovní intervencí pro zlepšení situace v SO ORP:

1. Projekty na místní úrovni. Aktivity a intervence, které plánují realizovat aktéři v území.
2. Projekty, kde je vhodná spolupráce více aktérů v území.
3. Možná podpora ze strany Ústeckého kraje.
4. Velké projekty realizované jinými aktéry s významným dopadem do území.
5. Systémové změny. Intervence na vyšší úrovni (nejčastěji na národní).

Při kombinaci všech pěti typů opatření nastane maximálně synergický efekt pro rozvoj území.

4.1 Projekty na místní úrovni

Projekty na místní úrovni jsou intervence, které mohou / chtějí realizovat aktéři v území. V této studii nejsou sepsány konkrétní jednotlivé projektové záměry desítek různých aktérů, ale **typové intervence** – základní modely. Tyto záměry se mohou měnit a upravovat na základě potřeb konkrétního nositele výsledného projektu. Dávají však dobrou představu o tom, jaké typy projektů aktéři v území chtějí realizovat.

Vzhledem k zaměření studie na veřejnou sféru jsou do přehledu zahrnuty především projekty, jejichž nositeli mohou být municipalita a jejich organizace.

Při diskuzích v pracovní skupině byly dále vytipovány intervence, u kterých je potenciál pro spolupráci více aktérů, a tedy i pro přípravu integrovaných projektů.

Typové intervence jsou zpracovány ve formě tabulkového přehledu rozděleného dle problémových oblastí. Je popsána vazba typových projektů na Strategii regionálního rozvoje ČR a možné externí finanční zdroje.

Oblast Infrastruktura, sítě a veřejné objekty

Typový projekt	Opravy komunikací
Obsah, aktivity	Obnova a údržba místních komunikací a doprovodné infrastruktury. Budování nových místních komunikací. Rekonstrukce mostů, propustků atd.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2

Typový projekt	Bezpečnost komunikací
Obsah, aktivity	Opatření pro bezpečnost dopravy. Odstraňování nehodových míst. Zklidňování dopravy, úsekové měření atd.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2

Typový projekt	Parkování
Obsah, aktivity	Budování parkovacích kapacit pro rezidenty. Parkování ve vazbě na veřejnou dopravu (terminály, P+R). Parkovací a odstavné plochy pro nákladní dopravu.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2

Typový projekt	Bezmotorová doprava
Obsah, aktivity	Budování chodníků, pěších cest, cyklostezek a cyklotras v rámci měst a obcí, ale také jako propojení obcí pro každodenní pěší a cyklistickou dopravu v území (prostupnost krajiny).
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.2

Typový projekt	Rekonstrukce a opravy veřejných budov
Obsah, aktivity	Obnova / údržba / budování objektů pro vzdělávání, služby, obecní budovy, obecní bytový fond. Energetické úspory a nové zdroje ve veřejných objektech.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.4

Typový projekt	Obnova památek
Obsah, aktivity	Opravy a údržba památek včetně drobných sakrálních památek v krajině.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Občanská vybavenost
Obsah, aktivity	Údržba, opravy, rekonstrukce sportovišť, hřišť, setkávacích míst, kulturních zařízení, spolkových objektů a další obdobné občanské vybavenosti.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.4

Typový projekt	Kanalizace a ČOV
Obsah, aktivity	Rozšíření a zkapacitnění kanalizace a ČOV, napojení dalších objektů / částí obcí. Včetně decentralizovaných řešení.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5

Typový projekt	Úpravy veřejných prostranství
Obsah, aktivity	Úpravy center měst a obcí včetně modrozelené infrastruktury.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 5.4

Typový projekt	Veřejné osvětlení
Obsah, aktivity	Rekonstrukce a obnova veřejného osvětlení s důrazem na energetickou efektivitu.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5

Typový projekt	Energetika
Obsah, aktivity	Příprava a instalace alternativních a obnovitelných zdrojů. Zavádění komunitní energetiky. Smart prvky v energetice, energetický management.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5

Typový projekt	Datové sítě
Obsah, aktivity	Budování a využívání datových sítí, instalace senzorů, práce s daty.
Nositel	Města a obce
Vazba na SRR	SC 3.5

Typový projekt	Doplňková infrastruktura pro cestovní ruch
Obsah, aktivity	Obnova a tvorba doplňkové infrastruktury pro cestovní ruch: nové trasy, vyhlídky, aktivní sport aj.
Nositel	SC 5.4
Vazba na SRR	Integrovaný regionální OP (dílčí aktivity)

Oblast Služby, bydlení, dopravní dostupnost

Typový projekt	Obecní bytový fond
Obsah, aktivity	Údržba stávajících obecních bytů. Rozšiřování obecního bytového fondu. Optimalizace a diverzifikace (např. malometrážní byty pro seniory a pro mladé). Mj. s cílem udržet seniory co nejdéle ve vlastním bydlení.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4

Typový projekt	Vzdělávání
Obsah, aktivity	Vybavení a zázemí základních a mateřských škol (vybavení, učebny, sportoviště atd.). Kvalita vzdělávání, zavádění nových metod vzdělávání, větší citlivost k potřebám žáků. Mimoškolní výchova a celoživotní vzdělávání se zapojením škol. Podpora pedagogů. Kapacitní posílení nepedagogických pracovníků: sociální pedagogové, školní psychologové. Posílení preventivních aktivit a práce s třídními kolektivy.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 4.4

Typový projekt	Sociální služby
Obsah, aktivity	Zajištění kapacit a zázemí sociálních služeb. Zlepšení nabídky / dostupnosti celé škály služeb (terénní, nízkoprahové, pobytové služby, poradenství atd.). Koordinace, společné plánování, informovanost.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3, SC 4.5, SC 5.4

Typový projekt	Zdravotnictví
Obsah, aktivity	Zajištění a udržení základní zdravotní péče, rozšíření nabídky specializované péče. Možné nástroje pro získání lékařů: Zajištění bydlení (rodinný dům), prostor a finanční příspěvek pro zřízení ordinace, spolupráce s nemocnicí – kariérní růst mladých lékařů.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 4.4

Typový projekt	Volnočasové aktivity
Obsah, aktivity	Podpora kulturních, vzdělávacích, sportovních aj. spolků, podpora kulturních akcí, místních tradic, spolkového života.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Typový projekt	Dopravní dostupnost
Obsah, aktivity	Zachování dopravní obslužnosti. Optimalizace linek, spojů, zastávek. Modernizace a zkvalitňování MHD, moderní vozový park. Integrace, návaznost, přístupní uzly. Zachování železniční dopravy.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Oblast Sociální a demografická situace, bezpečnost

Typový projekt	Prevence rizikových jevů
Obsah, aktivity	Sociální a terénní služby se zaměřením na prevenci rizikových jevů (především mládež). Systematický bezpečnostní management. Asistenti prevence kriminality. Preventivní akce (školy, veřejnost).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Typový projekt	Řešení sociálního vyloučení
Obsah, aktivity	Dluhové poradenství, terénní sociální práce, zapojení obyvatel na trh práce, kontrola pravidel. Systém pomoci a kontroly. Vzdělanostní a sociální připravenost na přechod do ZŠ.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.4

Typový projekt	Vzdělávání obyvatel
Obsah, aktivity	Dlouhodobé a systematické výchovné působení na obyvatele. Například v oblastech: místní patriotismus, ochrana přírody, digitální gramotnost, zdravý životní styl, aj.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Zlepšení bezpečnosti
Obsah, aktivity	P Personální posílení obecní policie. Zázemí a vybavení pro činnost obecní policie. Rozšíření MKDS. Komunikační nástroje (městská aplikace, systém včasného varování apod.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Typový projekt	Kapacity IZS
Obsah, aktivity	Zlepšení materiálního vybavení složek IZS (hasiči). Rekonstrukce objektů SDH.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Oblast Ekonomika, zaměstnanost, cestovní ruch

Typový projekt	Spolupráce s podnikateli
Obsah, aktivity	Komunikace s podnikateli. Propagace a podpora místních podniků. Motivace nových podniků pro příchod do území.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1

Typový projekt	Prostory a plochy pro podnikání
Obsah, aktivity	Revitalizace brownfieldů pro podnikatelské využití. Nabídka obecních ploch a objektů místním podnikatelům (pro provozovny služeb apod.).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1

Typový projekt	Podpora podnikavosti
Obsah, aktivity	Podnikavost jako průřezová kompetence ve výuce na ZŠ.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1

Typový projekt	Rozvoj pracovních sil
Obsah, aktivity	Aktivní podpora zaměstnanosti (kurzy, rekvalifikace, spolupráce škol a zaměstnavatelů), spolupráce s ÚP. Pracovní aktivizace dlouhodobě nezaměstnaných – městské (veřejné) práce. Podpora celoživotního vzdělávání.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1, SC 5.1

Typový projekt	Infrastruktura pro cestovní ruch
Obsah, aktivity	Rozvoj turistické infrastruktury (např. naučné stezky, cykloturistika, odpočinková místa, drobný mobiliář, informační a navigační systém, parkoviště u turistických cílů).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1

Typový projekt	Marketing pro cestovní ruch
Obsah, aktivity	Aktivní prezentace turistické nabídky. Moderní marketingové produkty. Spolupráce v propagaci, společný marketing. Koordinace nabídky (např. kalendář akcí).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.1

Oblast Životní prostředí, ekologie, krajina, veřejný prostor

Typový projekt	Odpadové hospodářství
Obsah, aktivity	Vytvoření, zkapacitnění a modernizace míst pro sběr, třídění a další zpracování odpadů. Infrastruktura a vybavení pro odpadové hospodářství (sběrná místa, sběrné dvory, kompostárny, bioplynové stanice, svozová technika atd.). Předcházení vzniku odpadů. Zapojení veřejnosti.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Veřejná prostranství
Obsah, aktivity	Koncepční rozvoj center měst / obcí a veřejných prostranství. Ucelená revitalizace. Modrozelená infrastruktura a jiné environmentální prvky.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Zeleň
Obsah, aktivity	Zeleň ve městě (obnova, údržba, nové plochy). Revitalizace parků alejí, lesů. Vybavení, technika pro údržbu zeleně.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Využití vody v intravilánu
Obsah, aktivity	Zachytávání a využívání srážkové, případně odpadní („šedé“) vody. Zasakování. Drobné vodní prvky.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Voda v krajině
Obsah, aktivity	Revitalizace vodních ploch a malých vodních nádrží. Budování nových vodních nádrží a ploch. Zadržování vody v krajině. Posilování retenční schopnosti půdy.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Brownfieldy
Obsah, aktivity	Majetkové řešení, demolice / revitalizace lokalit typu brownfield pro potřeby obcí.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Černé skládky
Obsah, aktivity	Vyhledávání a likvidace černých skládek.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Čistota ovzduší
Obsah, aktivity	Snižování prašnosti, hlučnosti a dalších dopadů z dopravy a průmyslu.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Úpravy a prostupnost krajiny
Obsah, aktivity	Obnova místních cest, stromořadí a dalších prvků, vhodné členění krajiny, protierozní a vodohospodářská opatření. Mj. s využitím komplexních pozemkových úprav.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 3.4

Typový projekt	Zapojení obyvatel
Obsah, aktivity	Environmentální vzdělávání na školách, environmentální akce a soutěže, motivační prvky v odpadovém hospodářství, společné řešení kvality veřejného prostoru, motivace vlastníků nemovitostí vč. brownfieldů. Mj. zajištění informovanosti o dotačních programech.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Oblast Fungování veřejné správy

Typový projekt	Elektronizace a digitalizace
Obsah, aktivity	Postupná elektronizace, automatizace, digitalizace vybraných agend. eGovernment. Tvorba a využívání otevřených dat. Kyberbezpečnost měst, obcí a jejich organizací. Chytré technologie.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2, SC 6.3, SC 6.4, SC 6.5

Typový projekt	Systematické plánování
Obsah, aktivity	Metody zvyšování kvality a zefektivňování řízení veřejné správy. Koncepční přístup k rozvoji sídel a lokalit. Tvorba koncepcí, studií, pasportů atd.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Kapacita samospráv
Obsah, aktivity	Posílení kapacity samospráv včetně spolupráce s externími odborníky. Vzdělávání pracovníků samospráv.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Pozice Správce lokality
Obsah, aktivity	Vytvoření pozice správce konkrétní oblasti ve městě, který by za dané území zodpovídal a řešil konkrétní problémy v daném území a spolupracoval na jejich řešení s orgány města.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	-

Typový projekt	Spolupráce s obyvateli
Obsah, aktivity	Zlepšení komunikace s organizacemi a občany. Moderní technologie pro informování obyvatel. Participace: zapojení obyvatel do plánování a rozhodování. Podpora občanských iniciativ, zájmových seskupení, komunitního života, dobrovolnictví.
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 5.3

Typový projekt	Spolupráce v území
Obsah, aktivity	Koordinace aktivit a spolupráce měst a obcí. Existující spolky, sdružení, svazek obcí, spolupráce na projektech. Přeshraniční spolupráce (měst a obcí, spolků).
Nositel	Města, obce
Vazba na SRR	SC 6.2

4.2 Projekty s potenciálem pro spolupráci

V rámci diskuse o vhodných aktivitách na místní úrovni identifikovali aktéři několik typových projektů, které je vhodné realizovat ve spolupráci více aktérů v území. Buď proto, že rozsah problému přesahuje působnost jednotlivých aktérů, nebo proto, že koordinovaný přístup může přinést lepší výsledky než izolovaná řešení.

Nutnou podmínkou pro přípravu a realizaci takových projektů je fungující spolupráce v území. Proto je účelné podporovat spolupráci regionálních aktérů.

Jako projekty nebo tematické okruhy, kde je příprava společných intervencí obzvlášť žádoucí, byly v ORP Chomutov identifikovány následující:

Typový projekt	Prostupnost a propojení území pro bezmotorovou dopravu
Obsah, aktivity	Chodníky, cyklostezky, propojení mezi obcemi. Vhodné je posílit koordinační roli ÚK.

Typový projekt	Komunitní energetika
Obsah, aktivity	Společná energetická koncepce a projekty komunitní energetiky a sdílení. Koordinace výstavby obnovitelných zdrojů energie.

Typový projekt	Odpadové hospodářství
Obsah, aktivity	Koordinace a společné plánování v území. Spalování odpadu, společná kompostárna aj.

Typový projekt	Bezpečnost
Obsah, aktivity	Společné řešení bezpečnosti a dopravní bezpečnosti. Sdílená obecní policie. Sdílený správní orgán. Úsekové měření rychlosti. Součinnost Policie ČR.

Typový projekt	Kapacity ČOV
Obsah, aktivity	Navýšení kapacit ČOV pro možnost připojení nových lokalit.

Typový projekt	Školy
Obsah, aktivity	Společná spádová / svazková základní škola.

Typový projekt	Dostupné bydlení
Obsah, aktivity	Ve spolupráci veřejné správy a soukromých subjektů.

Typový projekt	Snížení negativních dopadů dopravy
Obsah, aktivity	Podpora menších obcí v řešení dopravní bezpečnosti, především kde přes obce procházejí komunikace I. třídy (hluk, prach, znečištění a bezpečnost). Spolupráce mezi ŘSD, obcemi, městy a PČR.

4.3 Možná podpora ze strany Ústeckého kraje

Aktéři z SO ORP Chomutov diskutovali možnou lepší podporu ze strany Ústeckého kraje. Konkrétně byla uvedena následující opatření nebo aktivity, které jsou v gesci kraje a pomohly by dalšímu rozvoji území.

Podpora spolupráce obcí. Finanční a metodická podpora meziobecní spolupráce (forma například dobrovolného svazku obcí).

Správní řízení. Kraj jako odvolací / nadřízený orgán ve správních řízeních by měl více respektovat rozhodnutí obcí. Současná praxe je, že kraj často vrací obcím jejich rozhodnutí, čímž se prodlužuje správní řízení.

Otevřít síť sociálních služeb. Otevřít základní síť sociálních služeb pro možnost registrace nových služeb. Systémovější (dlouhodobé) financování.

Zachování železniční dopravy. Zachování železniční dopravy na trati Chomutov – Vejprty. Role kraje jako objednatele dopravy.

Podpora při převodech pozemků. Podpora z úrovně kraje pro obce při získávání pozemků např. od Správy železnic, Pozemkového úřadu apod.

Koordinace cyklotras. Koordinační role kraje při plánování a realizaci projektů cyklotras propojujících území a navazujících na páteřní cyklotrasy.

V rámci **přípravy na programové období 2028+** by se Ústecký kraj měl zaměřit na následující priority:

- Obsahové priority:
 - o Sociální služby: Sociální služby a infrastruktura. Mj. podpora péče o seniory domácí i ústavní formou.
 - o Zdravotní péče: Specializované kliniky v regionech.
 - o Školy: Modernizace vybavení, odborných učeben, školních tělocvičen.
 - o Veřejná infrastruktura: Sportoviště, veřejná prostranství, obecní nemovitosti, obnova památek, veřejné osvětlení.
 - o Dopravní infrastruktura: Parkovací domy, odpočívky, obchvaty obcí.
 - o Energetika: Energetické úspory, energetický management, alternativní zdroje (FVE aj.).
 - o Odpady: Odpadové hospodářství a oběhové hospodářství.
 - o Bydlení: Investiční podpora bydlení v obcích – nájemní bydlení, sociální bydlení.
 - o Voda: Malé vodní nádrže. Retence vody. Opakované využití vody (záchyt dešťové vody, šedá voda apod.).
 - o Koncepce a plánování: Pasportizace, generely, příprava projektů, studie proveditelnosti, koncepční dokumenty.
 - o Činnost samospráv: Modernizace veřejné správy včetně digitalizace, procesní řízení, chytré řízení měst, inovace, participace.
 - o Podpora spolupráce obcí: Finanční a metodická podpora meziobecní spolupráce (forma dobrovolného svazku obcí).
- Procesní priority:
 - o Jednodušší administrativa: Sjednotit dotační systémy, automatické využití registrů místo povinných příloh.
 - o Udržitelnost projektů: Přemýšlet o udržitelnosti projektů. Buď mírnější pravidla udržitelnosti v dotačních programech, nebo garantovat následnou udržitelnost z jiných zdrojů (příklad: otevřít síť sociálních služeb).
 - o Integrované projekty. Možnost podávat projekty kombinované a financované z více fondů. Např. kombinace investiční a neinvestiční podpory u vzdělávacích a sociálních projektů apod.
 - o Důraz na smysluplnost a potřebnost projektů v území namísto lpění na formálních podmínkách.

4.4 Velké projekty

Označení „velké projekty“ mají takové intervence, jejichž realizace přesahuje možnosti aktérů v SO ORP. Například z důvodů majetkových (vlastnické poměry), kvůli velké finanční náročnosti nebo z důvodů administrativních (musí je realizovat aktér mimo region, např. správce sítí). Přitom jsou to projekty důležité pro rozvoj území. Může se jednat o projekty jak investiční, tak neinvestiční.

Jako velké projekty významné pro ORP Chomutov byly identifikovány následující projekty související se silniční dopravou:

Projekt	Řešení nákladní dopravy na I/7
Obsah, aktivity	Parkování kamionů – odstavná parkoviště a odpočívky mimo centra obcí. Protihlukové stěny. Současně podpora zatížených obcí (Hora Sv. Šebestiána, Chomutov, Křimov, Málkov, Zelená) se zajištěním bezpečnosti (dohled Policie ČR, důsledně vymáhat dodržování předpisů).
Nositel	Ředitelství silnic a dálnic, Policie ČR

Projekt	Budování obchvatů obcí
Obsah, aktivity	Vyvedení tranzitní dopravy z center měst a obcí vybudováním obchvatů. Např. Březno, Droužkovice, Údlice, Otvice, Chomutov – propojení na obchvat Chomutova a Otvic.
Nositel	Ředitelství silnic a dálnic

Projekt	Zkapacitnění silnic
Obsah, aktivity	Dostavba / zkapacitnění klíčových rychlostních komunikací (R7, I/13).
Nositel	Ředitelství silnic a dálnic

4.5 Systémové změny na národní úrovni

Systémové změny nemají charakter projektů. Jedná se o bariéry v legislativě, administrativních procesech apod. na národní úrovni, které by podle výsledků analýzy a podle názoru aktérů přispěly ke zlepšení situace v řešeném území. Jedná se o změny nefinančního charakteru, tzn. ne o prosté zvýšení přísunu externích finančních zdrojů (dotací) do území.

Jako systémové změny vhodné pro území ORP Chomutov byly identifikovány:

Snížení dotační administrativy. Zjednodušení dotačních programů, sjednocení podmínek, zrychlení hodnocení, jednotný systém pro žádání o dotace a management projektů z různých programů.

Archeologický výzkum. Zrušit pro obce povinnost financovat záchranný archeologický výzkum v případě veřejných investic.

Úprava státní sociální politiky. Reforma systému dávek státní sociální podpory. Změna příspěvku na bydlení (vytvořit cenové mapy, nehradit příspěvky dle normativních nákladů). Změna insolvenčního zákona, zákona o dostupném bydlení, zákona o sociálním podnikání. Výplata dávek pouze v místě trvalého bydliště.

Chráněná ložisková území. Snadnější/rychlejší možnost změnit či zrušit chráněné ložiskové území, které omezuje rozvoj obce.

RUD místo dotací. Snížit závislost obcí na dotacích. Zvýšit přímé příjmy obcí (úprava RUD). Nová kritéria pro RUD (např. dle indexu sociálního vyloučení).

Posílení financování znevýhodněných území. Změna zákona o podpoře regionálního rozvoje. Vyšší financování strukturálně postižených krajů a hospodářsky a sociálně ohrožených území.

Změna financování sociálních služeb. Změna financování sociálních služeb. Např. podle indexu sociálního vyloučení, nikoliv dle počtu obyvatel.

Změna zákona o sociálních službách. Plánování a zajišťování služeb dle potřeby. Zřízení domovů se zvláštním režimem, tzv. „Přístavů“ pro osoby závislé a bezpříjmové nebo nízkopříjmové.

Podpora osob s duševním onemocněním. Pro osoby s duševním onemocněním s invaliditou 3. stupně, nemající nárok na výplatu důchodu, zajistit nepodmíněný příjem. Změnit systém sankčního vyřazení na ÚP.

Snížení radikalizace. Účinně bojovat s dezinformacemi. Strukturálně znevýhodněné regiony čelí největší radikalizaci.

Odměňování pracovníků veřejné správy. Změna odměňování ve veřejné správě se zaměřením na samosprávu. Vyrovnání rozdílů mezd pracovníků se stejnou náplní práce na různých úrovních samosprávy (např. obec vs. kraj).

Změny zákoníku práce. Započítávání doby strávené na pracovní cestě do pracovní doby.

Kapacity Policie ČR. Zvýšení kapacit Policie ČR na plánovanou úroveň, ideálně ještě navýšení. Více služeben s přítomností příslušníků PČR v režimu 24/7.

Posílení kapacit obcí. Snížení nákladů pro obce a zvýšení příjmů například díky pozici „létajícího úředníka“ a dalších nástrojů pro spolupráci obcí.

Změna vymezení území dotčeného těžbou v OPST. Rozšíření území, jejichž regenerace a revitalizace může být podporována z OPST. Existuje řada obcí nebo jejich částí postižených a ovlivněných těžbou, avšak nemohou žádat o podporu ve výzvách OPST.

4.6. Bílá místa v dotační podpoře

Jako „bílá místa“ v dotační podpoře se označují oblasti nebo projekty, které je třeba podpořit externími finančními zdroji (dotacemi), ale zároveň vhodné dotační programy buď nejsou vůbec k dispozici, nebo je nízké jejich čerpání kvůli jejich nevhodnému nastavení (omezující podmínky pro žadatele apod.).

Po obsahové stránce jsou dle názoru aktérů nedostatečně pokryty tyto oblasti:

Činnosti samospráv. Podpora pro výkon úřadu (přenesená státní správa, přestupkové řízení). Elektronizace veřejné správy.

Zaměstnanost. Podpora zaměstnanosti v obcích. Řešení výpadku pracovníků pro obce po omezení možnosti zaměstnávat osoby v rámci veřejně prospěšných prací.

Datové sítě. Pokrytí obce vysokorychlostním internetem.

Meziobecní spolupráce. Systematické financování víceúčelových svazků obcí (např. DSO).

Komunitní centra. Podpora komunitních center a jejich služeb.

Dokumentace pro přípravu projektů. Pasportizace (např. dešťové kanalizace), generely (např. odvodnění).

Cyklodoprava. Nejsou podporována řešení jako vyhrazený pruh pro cyklisty nebo stezka pro chodce a cyklisty se společným provozem.

Parkovací domy. Dotace na vybudování parkovacích domů.

Sportoviště. Budování/obnova veřejných sportovišť, dětských hřišť a volnočasových areálů (tzn. pro neorganizovaný sport).

Pro projekty zaměřené na **místní komunikace, lávky, mosty**, sice dotační programy existují, bylo by ale vhodné zvýšit množství rozdělovaných prostředků pro podpoření více projektů.

Regenerace veřejného prostoru. Chybí prostředky na investice do regenerace sídlišť revitalizace veřejného prostoru sídlišť, zatrubňování horkovodů, překlady sítí apod.) a na revitalizaci brownfieldů.

Změna klimatu. Do budoucna je třeba navýšit finanční podporu na opatření zaměřená na předcházení změně klimatu a na řešení následků této změny. Environmentální opatření (voda, zeleň) v intravilánu i ve volné krajině.

Bezbariérovost. Odstraňování bariér v domech ve vlastnictví obcí, na úřadech a v sociálních službách. Zejména budování bezbariérových přístupů, rekonstrukce výtahů a podobně. Podpora projektů je podmíněna zpracováním složitých koncepčních dokumentů.

Chodníky. Rekonstrukce chodníků uvnitř obcí, které jsou většinou podél místních komunikací a nelze tedy využívat dotace zaměřené na vysoký provoz na silniční komunikaci.

Infrastruktura pro pěší. Dlouhodobě nevyhovující mosty, podchody a lávky pro pěší jsou do dotací zahrnuty za takových podmínek, že jsou pro menší města nedosažitelné.

Odpadové hospodářství. Např. rekonstrukce sběrných dvorů a další projekty. Výzvy mají komplikované a těžko dosažitelné podmínky.

Po stránce formální by byly vhodné následující úpravy dotačních programů:

Upravit „mapu podpory“ Operačního programu Spravedlivá transformace. Současný rozsah území podporovaného v OP Spravedlivá transformace je nedostatečný, nezahrnuje řadu obcí, které se také potýkají s následky těžby.

U projektů zaměřených na **obnovu veřejných prostranství** upravit metodiku, konkrétně rozlišení intravilánu obcí a krajiny.

Omezit zbytečnou přípravu projektů. Současný systém vytváří tlak na přípravu projektů předem, aniž by byla zajištěna alokace pro všechny projekty.

Intervence pro řešení problémů a potřeb území lze rozdělit do několika úrovní:

(1) Typové projekty, které mohou realizovat aktéři přímo z území. Byly vytipovány možné intervence ve všech šesti problémových oblastech. U některých typových projektů aktéři popsali možnou spolupráci a vzájemné sdílení kapacit.

(2) U projektů přesahujících rámec jednotlivých měst a obcí kladou aktéři z ORP Chomutov důraz především na investiční akce v dopravní infrastruktuře.

(3) Role Ústeckého kraje je vnímána jako koordinační a plánovací. Kraj by měl podporovat spolupráci v území a rozvíjet oblasti, které má v gesci (sociální služby aj.). Zároveň aktéři definovali priority, které by kraj měl akcentovat při přípravě programového období 2028+.

(4) Aktéři také identifikovali, jaké systémové změny by bylo vhodné provést na národní úrovni. Obecně se jedná o zjednodušení činnosti samospráv (snížení administrativy), posílení přímých příjmů obcí namísto dotací a o zvýšenou systémovou (ne jenom finanční) podporu znevýhodněných regionů.

5 Doporučení pro AP SRR a SRÚK

Analyticko-implementační plán přináší doporučení pro vyšší úrovně samosprávy (Ústecký kraj) a státní správy (ČR). Popisuje, jaká opatření jsou z těchto úrovní vhodná a potřebná pro zlepšení situace v ORP. Tato kapitola shrnuje uvedená doporučení a požadavky. Potřeby z území by bylo vhodné reflektovat v hlavních strategických dokumentech na národní úrovni (Akční plán Strategie regionálního rozvoje ČR) a na krajské úrovni (Strategie rozvoje Ústeckého kraje).

Doporučení lze dle důležitosti seřadit takto:

1. Systémové změny na národní úrovni
2. Dlouhodobé intervence z úrovně kraje
3. Realizace velkých projektů
4. Podpora spolupráce v území

Systémové změny na národní úrovni

Jedná se především o nastavení administrativních procesů, případně legislativní změny. Cílem je:

- Posílení přímých příjmů obcí a snížení závislosti na dotacích.
- Zjednodušení administrativní náročnosti činnosti samospráv obecně, specificky pak zjednodušení dotační administrativy.
- Vyšší podpora objektivně znevýhodněných regionů – ne pouze finanční, ale více ve formě systémových nástrojů (úprava státní sociální politiky apod.).

Více viz kap. 4.5.

Dlouhodobé intervence z úrovně kraje

Kraj by měl podporovat spolupráci v území a rozvíjet agendy, které má v přímé kompetenci. Konkrétně:

- Otevření sítě sociálních služeb.
- Koordinace přípravy a tvorby cyklotras.
- Podpora obcí (meziobecní spolupráce, správní řízení, pozemkové směny).

Podrobněji viz kap. 4.3.

Realizace velkých projektů

Pro rozvoj ORP Chomutov je žádoucí dokončení a zkapacitnění nadregionální dopravní infrastruktury (D7 – I/7, I/13). Specifickým problémem je parkování kamionů mezinárodní dopravy. Podrobněji viz kap. 4.4.

Spolupráce v území

Některé projekty je účelné připravovat a realizovat ve spolupráci více aktérů v území (viz kap. 4.2). Je vhodné metodicky podporovat a koordinovat systematickou spolupráci v území.

Přílohy

Příloha 1: Analytický profil

Příloha 2: Grafy výsledků problémové analýzy

Příloha 3: Nadregionální kontext

Příloha 4: FactSheet

Přílohy jsou zařazeny jako samostatné soubory.